

FORORD

Denne gang har det orange NyS-omslag måttet lægge ryg til et ekstra tykt bundt papir. Dobbeltnummeret 26+27 rummer hele ni artikler, de fleste lange og dybtgående. Men trods den udstyrmæssige ekstravagance er de behandlede genstande dog blandt sprogets allermindste; temaet for dette nummer af NyS er nemlig *partikler*.

Partiklerne er sprogbygningens søm og skruer. Der er partikler som knytter det enkelte ords dele sammen og betinger ordets indre semantik; og der er andre partikler som virker ude i mellemrummene, samler diskursens begreber og argumenter og giver dem kommunikativ spændvidde, ved at ordne dem i logisk følge eller sætte dem i virkningsfuld kontrast.

I de følgende ni artikler bliver et bredt sortiment af danske partikler taget under behandling. Artiklerne er ordnet i to rækker. Den første afdeling på fem artikler behandler en samling danske småord der, på trods af deres store hyppighed, alligevel viser sig at have syntaktiske og, især, semantiske facetter som den grammatiske tradition har overset. I den anden afdeling er emnerne knapt så tæt forbundne. Her er det *ordet* der er fællesnævner, dets morfologiske dele og semantiske varianter; de fire artikler i denne afdeling giver eksempler på hvordan danske ord – ved partiklernes hjælp – kan *dannes, tolkes, læres og findes*.

Ulrik Hvilshøj argumenterer for at den traditionelle bestemmelse af 'sig' som et reflexiv ikke holder, men at derimod 'sig *selv*' er den egentlige reflexiv på dansk – en konklusion som han ledes til ved at sammenligne tilsvarende funktioner i et bredt spektrum af sprog såvel inden for som uden for den indoeuropæiske sprogfamilie.

Lars Brink præsenterer en bredspektret argumentation for at det danske genitivs-*s* ikke (længere) har karakter af bøjningsmorfem. Brink beskriver i stedet det nøgne '*s*' som et selvstændigt ord – det eneste ord i sproget dansk der er mindre end én stavelse.

I de to følgende artikler lægges den danske *der*-konstruktion under lup. Sanni Nimb & Peter Juel Henriksen parrer metoder fra den formelle semantik med data fra teorierne om informationsstruktur for at opnå en samlet semantisk beskrivelse af de særegne danske '*der*'-sætninger med definit subjekt. Analysen fører dem til et billede af '*der*' som en vikar for et semantisk *objekt*, snarere end som almindeligt antaget, for det syntaktiske *subjekt*. Torben Juel Jensen tager sit udgangspunkt i George Lakoffs berømte case study af '*there*'-konstruktionen, i bogen *Women, Fire, and Dangerous Things*. Lakoff hævder selv at hans analyse er anlagt direkte på Fauconniers teori om Mental Spaces, men Juel Jensen påviser at en kraftig revision af Lakoffs argumenter er nødvendig, hvis man for alvor skal udnytte Mental Spaces i beskrivelsen af danske '*der*'.

Merle Thestrup fokuserer på en særlig, måske tiltagende, brug af hjælpeverbet '*have*', som i fx "*der har eventuelt sket en udtørring*". Hvor traditionen her har set en *sprogfejl*, argumenterer Thestrup for en semantisk motiveret *variant*, en beskrivelse som på afgørende punkter inddrager modstillingerne agentiv/telisk og inergativ/inakkusativ.

Per Durst-Andersen noterer sig at distinktionen perfektum/imperfektum tilegnes ret sent af det sproglærende barn (først omkring 4 års alderen). Ved at forholde sig til et omfattende pensum af videnskabelige resultater fx inden for sprogtilegnelse og grammatik for dansk såvel som andre sprog, og ved at opridse og diskutere en kognitiv model af det mentale grundlag for brugen af distinktionen, argumenterer han for at distinktionen perfektum/imperfektum vedrører tempus, og ikke modus eller aspekt.

Dorthe Bleses' artikel hviler på empiriske data fra en eksperimentel undersøgelse af fynske og sjællandske børn, med særlig vægt på tilegnelsen af præteritum (og tilegnelsens geografisk betingede variation). Med belæg i sine empiriske data rejser Bleses tvivl om hvorvidt de eksisterende modeller af morfologisk tilegnelse er adækvate, fx. *single mechanism models* – samt udlægger linier for den fortsatte forskning på området.

Asgerd Gudiksen tager et vidt overblik over hvordan ord kan og skal dannes på dansk. I hvor høj grad er orddannelse forudsigelig og regelstyret? Artiklen præsenterer en række danske og internationale skoler og deres svar på de grundlæggende spørgsmål om produktivitet og kompositionalitet. Der gives mange danske eksempler.

Peter Juel Henriksen's artikel beskriver hvordan den danske del af Internettet kan udnyttes som korpuslingvistisk ressource – som et næsten uudtømmeligt reservoir af ord i enhver tekststart. Ved første øjekast udgør *www* et *pseudo*-korpus, uden mulighed for fuldtekstsøgning. Henriksen foreslår en vej udenom denne forhindring, ved hjælp af et statistisk kneb.

Med venlig hilsen
REDAKTIONEN AF NYS